

Lausunto

10.04.2018

Asia: HEL7M0743-13

Luonnos Suomen ensimmäiseksi raportiksi vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (CRPD) täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Vanhempainliitto ehdottaa seuraavien näkökulmien huomioimista valmistelussa:

Vammaisten lasten kuuleminen ja osallisuus, raporttiluonnoksen s.9

Vammaisten lasten kuulemiseen ja osallisuuteen liittyen kouluissa ja päiväkodeissa tulisi kehittää käytäntöjä ja keinoja vammaisten lasten osallisuuden ja kuulemisen varmistamiseksi. Tämä koskee esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmaa ja henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa ja siihen liittyvää kodin ja koulun yhteistyötä sekä vammaisten lasten osallistumismahdollisuuksien ja kuulemisen kehittämistä koulusijoituksissa ja oppilaskuntatyöskentelyssä.

Raporttiluonnoksen sivulla 12 todetaan:

"2. Yhdenvertaisuusvaltuutettu on toteuttanut vuonna 2016 oikeusministeriön ja syrjinnän seurantajärjestelmän toimeksiannosta selvityksen ("Vammaisena olen toisen luokan kansalainen" – Selvitys vammaisten kokemasta syrjinnästä arjessa)[1] vammaisten henkilöiden syrjintäkokemuksista. Verkkokyselyn vastaajista selkeä enemmistö (64,2 %) kertoo kokeneensa syrjintää viimeisen vuoden aikana. Yli puolet vastaajista (51,4 %) kokevat, että asenneilmapiiri vammaisia kohtaan on huono tai erittäin huono."

Suomen Vanhempainliitto toteaa, että kodin ja koulun yhteistyön kehittämiseksi yhdenvertaisemmaksi ja laajemminkin yhdenvertaisuuden edistämiseksi yhteiskunnassa on tarpeen järjestää enemmän koulutusta koulujen henkilöstölle, huoltajille ja lapsille asenteiden

muokkaamiseksi. Erityisen tärkeää olisi kokemustoimijoiden asiantuntemuksen hyödyntäminen näissä koulutuksissa. Ennako-oletuksia ja stereotyyppioita voidaan purkaa kohtaamalla erilaisia ihmisiä. Tässä kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen on tehokas keino.

Lisäperuste edellämainitulle, s. 12:

3. Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunnan vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisesta syksyllä 2017 tekemän kyselyn perusteella 357 vastaaja 577:stä koki vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden toteutuvan huonosti tai melko huonosti.

Suomen Vanhempainliitto onkin tyytyväinen seuraavasta:

Valtioneuvoston ihmisoikeusselonteon (2014) mukaan perus- ja ihmisoikeuskasvatukseen ja -koulutukseen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota kaikilla tasoilla. Selonteon kehittämislinjauksen mukaan perus- ja ihmisoikeuskasvatusta ja -koulutusta vahvistetaan kaikilla tasoilla.

8. artiklassa kuvatut toimenpiteet ihmisoikeuskasvatuksen vahvistamiseksi ovat erittäin tarpeellisia ja tervetulleita.

Raporttiluonnoksen 9. Artiklaa koskevassa osiossa on kuvattu esteettömyyttä ja saavutettavuutta koskevia toimenpiteitä lähinnä rakennusteknisten seikkojen sekä kuulo- ja näkövammaisten näkökulmasta. Suomen Vanhempainliiton mielestä esteettömyys ja saavutettavuus liittyvät myös laajempaan kysymykseen esimerkiksi sosiaalisesta esteettömyydestä ja aistiyliherkkyyksistä. ESKE:n tarkistuslista esteettömän tapahtuman järjestämiseksi sekä Vanhempainliiton tsekkauslista esteettömän tapahtuman järjestämisestä kouluille ansaitsisivat tulla laajempaan tietoisuuteen. Näissä esteettömyyden ja saavutettavuuden kysymyksiä huomioidaan laajemmin ja ne toimivat esim. koulujen yhdenvertaisuussuunnitelman liitteenä:

<http://helppoliikkua.fi/wp-content/uploads/2018/02/HL-kriteerit-Esteet%C3%B6n-tapahtuma.pdf>

http://www.vanhempainliitto.fi/filebank/3389-Esteettomyden_tsekkauslista.pdf

Raporttiluonnoksen koulutusta koskeva osio (artikla 24) on vielä useilta osin kesken (esim. uusi opetussuunnitelma, oppilashuolto, opettajien koulutus puuttuvat). Suomen Vanhempainliitto toivoo, että osiossa nostettaisiin esille inklusion ja lähikouluperiaatteen toteutumisen haasteet. Oppilaan koulupaikkaa -luokkaa ja opetusjärjestelyjä suunniteltaessa lähtökohtana tulee aina olla oppilaan etu. Lasta (hänen kehitystasonsa ja valmiutensa huomioiden) ja huoltajaa on kuultava päätöksiä tehtäessä. Pienryhmä tai erityiskoulu voi olla jollekin lapselle parempi vaihtoehto kuin yleisopetuksen luokka ja kääntäen. Kuntien on tarjottava riittävät resurssit opetuksen järjestämiseen oppilaan edun mukaisesti. Tämä on samalla kaikkien etu. Lisäksi on tarjottava opetushenkilöstölle ja ohjaajille riittävä tuki ja koulutus inklusion ja integraation toteuttamiseen mielekkäällä tavalla.

Samanaikaisopetusta, jaettua opettajuutta, sekä tunnetaitokasvatuksen menetelmiä tulisi kehittää edelleen sekä tarjota täydennyskoulutusta erityisopetuksesta. Myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien toiminnalliseen toteuttamiseen lasten kanssa tarvitaan tukea ja koulutusta. Tulee varmistaa, etteivät tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat sekä kiusaamista ja väkivaltaa ehkäisevät suunnitelmat jää suunnitelmatasolle, vaan toteutetaan toiminnallisesti koko yhteisön kanssa.

Vanhempainliitto toivoo myös, että kodin ja koulun yhteistyö nostettaisiin vahvasti esille koulutusta koskevassa osiossa (artikla 24). Yhdistämällä lapsen näkemys, huoltajan asiantuntijuus omaa lasta koskien ja opetushenkilöstön pedagoginen ammattiosaaminen sekä ottamalla mukaan tukitoimien suunnitteluun palvelujärjestelmän tukiverkosto, päästään hedelmällisimpään lopputulokseen vammaisen lapsen näkökulmasta.

Siimes Ulla

Suomen Vanhempainliitto ry, Finlands Föräldraförbund rf